

Súčasnosc' a budúcnosť sociálneho turizmu v SR.

Slovenská republika je štát ležiaci v srdci Európy, ktorý má cca 5,4 mil obyvateľov a rozloha 49 000 km². Od 1.mája 2004 je člen EÚ.

Slovensko je krajina s krásnou prírodou, bohatstvo liečivých minerálnych prameňov, na ktorých boli vybudované mnohé kúpeľné mestá. S výnimkou mora má Slovensko azda všetky druhy prírodných a civilizačných krás, ktoré lákajú turistov.

I keď Slovensko má ešte mnohé rezervy pri rozvoji cestovného ruchu doma i v zahraničí, možno konštatovať že situácia najmä v kvalite a množstve ponúkaných služieb zlepšila po roku 1989.

I na Slovensku sa postupne darí naplňovať ciele sociálneho turizmu definované v Manilskej deklarácii z roku 1997 o sociálnom dopade turizmu a Montrealskej deklarácie z roku 1997 o sociálnom turizme. Sociálny turizmus je o.i. turizmus pre všetkých, ktorý je umožnený aj znevýhodneným skupinám v spoločnosti, takým ako sú starší ľudia a občania so zdravotným postihnutím. V mojom príspevku by som chcela venovať pozornosť najmä bariéram v zariadeniach cestovného ruchu, ale aj cenovej dostupnosti niektorých turistických pobytov pre nižšie príjmové skupiny, ktorými sú o.i. aj poberatelia starobných a invalidných dôchodkov.

Ako sa hovorí v Globálnom etickom kódexe cestovného ruchu prijatého v roku 1999 citujem: „Sociálny cestovný ruch a najmä asociatívny cestovný ruch, ktorý uľahčuje rozšírený prístup k rekreácii, cestovaniu a dovolenkám, by sa mal rozvíjať s podporou verejných orgánov; Mal by sa podporovať a uľahčovať rodinný, mládežnícky, študentský a seniorský cestovný ruch a cestovný ruch invalidných ľudí“

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR – Rada vlády pre problematiku občanov so zdravotným postihnutím vypracovala Národný program rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života – materiál, ktorý vychádza z uplatňovania Štandardných pravidiel OSN na vytváranie rovnakých príležitostí pre osoby so zdravotným postihnutím. Pravidlo 11 ŠP OSN Oddychová činnosť a šport sa hovorí :

Štáty urobia opatrenia zabezpečujúce, aby osoby so zdravotným postihnutím mali rovnaké príležitosti na oddychovú a športovú činnosť.

1. Štáty by mali iniciovať opatrenia na sprístupnenie rekreačných a športových zariadení, hotelov pláží, športových areálov, telocviční ap pre osoby so zdravotným postihnutím. Tieto opatrenia by mali zahŕňať pomoc pri zostavovaní rekreačných a športových programov, vrátane projektov na vypracovanie spôsobu ich sprístupnenia, ako aj pri vytváraní integračných, informačných a výcvikových programov.
2. Turistické zväzy, cestovné kancelárie, hotely, dobrovoľné organizácie a iní organizátori rekreačnej činnosti a pracovníci v oblasti cestovného ruchu by mali poskytovať svoje služby všetkým záujemcom a brať do úvahy špecifické potreby osôb so zdravotným postihnutím. Tomu by mohlo napomôcť vhodné školenie.
3. Športové organizácie by mali byť vyzývané, aby vytvárali príležitosti na účasť osôb so zdravotným postihnutím na športovej činnosti. V niektorých prípadoch stačí, aby sa sprístupnili športoviská, inokedy treba urobiť zvláštne úpravy alebo vymyslieť špeciálne kry. Štáty by mali podporovať účasť osôb so zdravotným postihnutím na

národných a medzinárodných podujatiach.

4. Osoby so zdravotným postihnutím, ktoré sa zúčastňujú na športovej činnosti, by mali mať možnosť inštruktáže a tréningu rovnakej kvality ako ostatní účastníci.
5. Organizátori športových a rekreačných podujatí by mali pri zavádzaní svojich služieb pre osoby so zdravotným postihnutím konzultovať s ich organizáciami.

V Národnom programe rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života boli z tohto dôvodu uložené niektorým rezortom ešte v roku 2001 nasledovné úlohy:

1. zmapovať bariérovosť rekreačných objektov, aby boli následne stavebne upravené tak, aby vyhovovali aj pre starších ľudí a zdravotne postihnutých klientov.
2. poskytovať zvýhodnené rekreácie pre OZP. Za naplnenie tejto úlohy boli zodpovední prednostovia krajských úradov.
3. rozširovať podporu rekondičných aktivít pre OZP s cieľom ich integrácie.

Čo sa týka zmapovania bariérovosti zariadení cestovného ruchu, Ministerstvo hospodárstva SR skutočne realizovalo takýto prieskum. Pri kontrole skutočného stavu bariérovosti sa však zistilo, že ľudia, ktorí sa na ňom podieľali, nechápali komplexne otázku prístupnosti a základné parametre bezbariérovosti objektov. Zariadenia z pohľadu telesne postihnutého človeka nemožno totiž považovať za úplne bezbariérové, keď má bezbariérový len hlavný vchod do budovy ale napr. WC a kúpeľňa nespĺňajú parametre bezbariérovosti alebo sa spomínaný občan nedostane napr. do reštaurácie v hoteli a pod. Chyby, ktorých sa dopustili účastníci prieskumu bariérovosti zariadení cestovného ruchu v SR v rokoch 2001 – 02 by sa mali postupne eliminovať a prieskum skvalitňujú pracovníci Slovenského zväzu telesne postihnutých, ktorí, nakoľko sú sami telesne postihnutí, lepšie vnímajú architektonické bariéry a dokážu ich mapovať presnejšie a detailnejšie.

O. i. bola v SR zmapovaná a prístupnosť múzeí pre osoby so zrakovým postihnutím-.

Dostupnosť turistického ruchu v SR je otázka aj dostupnosti dopravy do týchto zariadení. Pri riešení dopravy v SR pre občanov s obmedzenou schopnosťou pohybu majú napr. železnice SR aj Slovenské aerolínie, SAD a podniky MDH v slovenských mestách ešte veľké rezervy. I keď sa sporadicky objavujú nízkopodlažné autobusy, vozidlá s hlasovou signalizáciou zastávok pre zrakovo postihnuté osoby a svetelná signalizácia pre sluchovo postihnuté osoby; stupeň riešenia dostupnosti dopravy v SR je len v počiatočnom štádiu. Bariérová je napr aj väčšina železničných staníc , nehovoriac o vlakoch.

Železnice SR síce umožňujú nástup do vyznačených vlakových vozňov pomocou zdvižnej plošiny, v praxi sú s tým však veľmi často problémy.

Ústretovosť takmer všetkých dopravcov možno výraznejšie vidieť už v súčasnosti napr. v cenách, kde pri preprave železnicou SR, MHD a SAD sú poskytované často výraznejšie zľavy na cestovnom. Tieto zľavy sú závislé od jednotlivých prepravcov.

Pozitívnym príkladom prepravy občanov so ZP je preprava elektrickou traťou vo Vysokých Tatrách a rôzne eko vláčiky. napr **Firma Glamour Capital, s.r.o. vyvinula jedinečný dopravný prostriedok pod typovým označením Turbus 50.** Jedná sa o ekologické mobilné zariadenie na prepravu osôb. Toto vozidlo je akoby predurčené na prevádzku aj v členitých horských terénoch a spĺňa aj tie najnáročnejšie ekologické podmienky na prevádzku v národných parkoch, peších zónach, kúpeľných centrách a iných strediskách cestovného ruchu. Vozidlo premáva vo Vysokých Tatrách zo Štrbského plesa. Členovia SZTP majú pri preprave týmto vozidlom zľavu 20%.

Sociálny turizmus je turizmus cenovo prístupný aj pre nižšie príjmové skupiny obyvateľstva. V našom štáte cenovo zvýhodnené pobyty v zariadeniach cestovného ruchu ponúka napr. spoločnosť Sorea.

SOREA, spol. s r.o., je najväčšia hotelová spoločnosť v Slovenskej republike. Vznikla v roku 1993 a v súčasnosti patrí k najvýznamnejším subjektom CR na Slovensku. Najväčšia hotelová spoločnosť na Slovensku už tradične ponúka

1. zvýhodnené seniorské pobyty v 14 hoteloch v tých najatraktívnejších lokalitách našej vlasti: v Vysokých Tatrách; v Nízkych Tatrách; v kúpeľnom meste Piešťany; v Ľubovnianskych Kúpeľoch a v Bratislave

. Jedinou podmienkou účasti na tomto pobyte je vek nad 55 rokov a pobyty sú ponúkané ako domácich tak i zahraničným návštevníkom. Ceny sú od 400-600,- Sk na 1 noc vrátane polpenzie (raňajky a večera+ DPH) pre 1 dospelú osobu nad 55 rokov a platí pre pobyt s minimálne 4 prenocovaniami. Možnosť dokúpiť si obedy od 112,- Sk. (Iné výhody :deti do 3 rokov zdarma ;deti do 6 rokov pri 2 plne platiacich dospelých osobách ubytovanie zdarma; deti do 12 rokov až 50% zľavy z cien v zmysle platného cenníka pre bežného klienta) Pobyty sú určené pre slovenských klientov.

Ďalej Sorea ponúka

2. Pobyty so štátnou účelovou dotáciou , ktoré spoločnosť SOREA realizuje už od roku 1999 v spolupráci s Konfederáciou odborových zväzov Slovenskej republiky. Ceny týždňových pobytov sú dotované zo štátnej účelovej dotácie, realizujú sa maximálne 1 x ročne a sú určené pre nepracujúcich invalidných a starobných dôchodcov. Ceny sú od 1700,- do 3000,- Sk za 1 pobyt Cena pobytu obsahuje: ubytovanie na 6 nocí (v prípade záujmu možnosť predčasného nástupu len za 200,- SK/osoba/noc); 6 x raňajky; 6 x večera; 5 x obed (Podotýkam, že priemerný invalidný dôchodok na Slovensku bol v roku 2004 5668,- Sk a priemerný starobný dôchodok je 7000,- Sk). Pobyty sú určené len pre domácich klientov.

Pozitívnym príkladom rozvoja cestovného ruchu je aj ponuka Kúpeľov Dudince, kde sa liečia o.i. ochorenia pohybového aparátu, nervového a srdcovo-cievneho systému. Vedenie týchto kúpeľov ponúka cenovo zvýhodnené služby tzv variant Gold a Silver, pre seniorov. Ceny sú od 700,- Sk za deň.

Podpora rekreácií pre občanov so ZP ,o ktorej sa hovorí v Národnom programe rozvoja životných podmienok občanov so ZP vo všetkých oblastiach života sa uskutočňuje aj

formou finančných grantov na rekondičné pobyty pre ťažko zdravotne postihnutých občanov. Také granty v najväčšej miere poskytuje rezort MPSVR SR a napr. pre hemofilikov MZ SR.

K budúcnosti sociálneho turizmu na Slovensku by som chcela len dodať, že naším cieľom je ho ešte skvalitniť a zvýšiť, aby bol dostupný väčšiemu počtu domácich a zahraničných turistov. Veľké rezervy vidím vo využívaní našich kúpeľov, ktoré majú jedinečné účinky na zlepšenie ľudského zdravia a pri rozumnej cenovej politike a kvalite služieb by mohli zlepšiť zdravotný stav mnohých ľudí v Európe či celom svete.

Prezentáciu pripravila a predniesla na medzinárodnej konferencii o sociálnom turizme v dňoch 22.-25.9.2005 v Ríme Ing. Monika Vrábľová